

УДК 811.112.2'373

С. С. ЧОРНА

кандидат педагогічних наук, доцент
Класичний приватний університет**ОСОБЛИВОСТІ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ**

У статті розглянуто сутність понять “сленг”, “німецький молодіжний сленг” та його особливості. Виявлено основні джерела поповнення сленгізмів та основні лексичні особливості молодіжного сленгу. Встановлено сфери функціонування німецького молодіжного сленгу. Розглянуто причини вживання молоддю стилістично негативно забарвленої лексики.

Ключові слова: сленг, особливості німецького молодіжного сленгу, сленгізми, німецька молодіжна мова, запозичення, сфери функціонування німецького молодіжного сленгу.

Німецька мова на сучасному етапі свого розвитку визначається як цілісна система, яку утворює велика кількість взаємопов'язаних підсистем. До її структури належать різноманітні діалекти, арго, жаргони, сленги представників різних професій, соціальних і вікових груп. Усі вони мають більш або менш інтенсивний вплив на процеси, що відбуваються в загальнонаціональній німецькій мові, визначаючи її особливості та тенденції розвитку. Тому цілком закономірно, що молодіжний сленг є однією з важливих складових сучасної загальнонаціональної німецької мови. Разом з тим він є досить неординарним явищем – окремою мовною підсистемою, яка взаємопов'язана з іншими мовними підсистемами.

Особливості мовної поведінки німецької молоді досліджують уже досить тривалий час. Доведено, що молодіжний сленг існував на території Німеччини ще п'ять століть тому, причому в основному – у вигляді різноманітних студентських жаргонів (Studenten jargons), які дали поштовх розвитку німецького молодіжного сленгу. Студентський сленг описано в працях К. Ф. Б. Августина, Р. Зальмасіуса, Ф. Клюге, Д. Мейер. У ХХ ст. в центрі уваги лінгвістів (Р. Айленбергер, Ф. Мельцер, Г. Хенне) перебуває сленг школярів (Pennalersprache). У 50–60-ті рр. ХХ ст. інтерес до молодіжного сленгу супроводжувався негативними оцінками цього мовного явища, тому кількість наукових робіт у цей період незначна. Лише з початку 60-х рр. ХХ ст. починається хвиля науково-популярних публікацій на тему молодіжного сленгу. У 1970 р. Х. Кюппер уклав 6-й том свого словника розмовної мови “Wörterbuch der deutschen Umgangssprache: Jugenddeutsch von A bis Z”. Це була одна з перших наукових спроб зафіксування лексичних елементів молодіжного сленгу [1].

Поняття сленгу все більше привертає увагу сучасної філології. Цю проблему розглядали вчені-лінгвісти І. Гальперін, Г. Генне, М. Горке, Г. Еманн, В. Єлістратов, Г. Мозер, І. Пастух, С. Соколовська, М. Фахурдінова, В. Хом'яков, Т. Шіппан, К. Якоб та ін.

Метою статті є дослідження особливостей молодіжного сленгу в німецькій мові.

Одним із найбільш показових явищ у лінгвістиці треба визнати неодноразові, нерідко досить серйозні спроби вчених вирішити проблему так званого “сленгу”, сутність і походження якого є незрозумілими та спірними.

Щоб розібратися в різноманітті сучасних визначень явища “сленг” насамперед, варто проаналізувати його етимологію, простежити еволюцію цього поняття. Саме етимологія терміна “сленг” – одне з найбільш суперечливих і заплутаних питань в лексикології. Труднощі розкриття походження терміна поглиблюються його багатозначністю та різним тлумаченням авторів словників та спеціальних досліджень.

В. Хомяков в одній зі своїх книг вказав, що вперше термін “сленг” зі значенням “мова низького вульгарного типу” було використано в 1756 р.; з 1802 р. цей термін розуміють як “жаргон певного класу або періоду”, а з 1818 р. під сленгом стали розуміти “мову високого розмовного типу, нижчого за рівень стандартного мовлення освіченої людини, що складається з нових слів, або слів, які вжиті в певному сенсі” [10, с. 43].

Німецькі дослідники О. Ріттер і К. Вестендопф вважають, що слово “slang” виникло в результаті аглютинації першої частини слова “language” з суфіксом “-s” у висловах “thieves’ language”, “gypsies’ language”. Можна також припустити, що англійське слово “slang” виникло в результаті контамінації кількох коренів. Насамперед, воно походить від кореня length. Пор. грец. elegho “лаю, ображаю”; eleghos “докір, лайка”; лат. langat “лаяти, обзивати”; давн. lahan “ображати”. В англійському слові представлено рухливий формат s- [5, с. 9].

Серед германістів немає єдності поглядів із приводу того, чи існує німецький сленг або ж такі одиниці є частиною побутово-розмовної мови. Але ті, хто стверджує, що німецький сленг існує (Р. Дітмар, А. Домашнев, В. Порциг), єдині в думці, що це форма розкутої, недбалої мови.

Деякі дослідники взагалі заперечують існування сленгу. Вони зараховують існуючі сленгізми до різних лексичних і стилістичних категорій. У зв’язку з цим актуально буде розглянути гіпотезу, висунуту І. Гальперінім. Він пропонує розуміти термін “сленг” як “той шар лексики і фразеології, який з’являється у сфері живої розмовної мови як розмовні неологізми, легко переходить у шар загальноживаної літературної розмовної лексики” [2, с. 91].

Таким чином, при всій своїй популярності “сленг” наразі термінологічної точністю не володіє. Сленг (англ. Slang): 1) те саме, що жаргон, переважно в англійськомовних країнах; 2) варіант розмовної мови (в тому числі експресивно забарвлені елементи цієї мови), який не збігається з нормою літературної мови. За визначенням Д. Розенталь, М. Теленкової, сленг – це слова і вислови, які вживаються особами певних професій або соціальних прошарків [8].

Науковці Німеччини характеризують молодіжний сленг як креативну, оригінальну, невимушену й неоднорідну форму спілкування. Т. Шіппан характеризує сленг як “специфічний спосіб спілкування певної групи, який виражається високим рівнем експресивності та невимушеності, які доходять інколи до вульгаризму”, “сленг – це феномен живої і рухливої мови, яка крокує в ногу з часом і реагує на будь-які зміни в житті суспільства” [12].

Поповнення складу сленгу відбувається так само, як і поповнення всього словникового складу. Таким чином, можна сказати, що основними джерелами поповнення сленгізмів є:

- 1) запозичення з інших мов (переважно з англійської);
- 2) запозичення із жаргонів (кримінальний, комп’ютерний);
- 3) запозичення із загальнолітературної мови з переосмисленням значення;
- 4) словотвір: усічення, скорочення, словоскладання, афіксація, метафоризація, гіперболізація.

Німецький сленг є дуже цікавим лінгвістичним феноменом, побутування якого обмежене як певними віковими, так і соціальними, тимчасовими і просторовими межами. Найголовнішою серед своєрідних рис сленгу німецької мови є його діалектний характер. Для створення іронічного ефекту в молодіжному середовищі часто використовують діалектні вкраплення. Пояснюється це тим, що для німецької мови через її своєрідний історичний розвиток особливе значення має територіальна диференціація, активність діалектів на німецькому ґрунті набагато відчутніше, ніж у багатьох інших країнах. Це призводить до того, що місцеві особливості німецької розмовної мови виражені сильніше, ніж, наприклад, в українській або англійській.

Так само варто звернути увагу на ще одну особливість німецького сленгу. Великий вплив на сучасний німецький сленг і мову загалом має англомова комп’ютерна та програмна продукція і розвиток веб-комунікацій. Тією ж мірою на німецьку молодіжну мову (носієм сленгу, насамперед, є молоде покоління) впливає і популяризація англійської мови в музичній культурі та кіноіндустрії. Загалом, англійська мова, а точніше запозичення з неї, є одним із основних джерел поповнення лексики в сленгу сучасної німецької мови. Наприклад, в сленгу німецької мови існують такі англіцизми: Lucky (від англ. “luck”) – людина, якій завжди щастить, worken (від англ. “to work”) – працювати, Loser – невдаха тощо. Проблема англізації німецької розмовної мови призвела навіть до появи жартівливих термінів “Denglisch” (компонатів “Deutsch” + “Englisch”) і “Germeng” (“German” + “English”). За останніми даними, в німецьку мову, в тому числі і в сленг німецької мови, перейшло близько 4000 запозичених слів з англійської мови, зокрема його американського варіанту [3, с. 3].

Знайомство з німецьким сленгом стає на певному етапі дуже важливим кроком для тих, хто вивчає німецьку мову, насамперед тому, що дає змогу краще розуміти німецьку розмовну мову та впевненіше почуватися в

різноманітних життєвих ситуаціях. Знайомство з німецьким молодіжним сленгом не повинно мати на меті неодмінне введення такої лексики в свою мову, оскільки вона дуже специфічна і разом з цілком нейтральним звучанням може мати яскраво виражене негативне й нерідко дуже грубе значення, і використовується в певній ситуації або ж у контексті розмови. Тому користуватися подібними словами потрібно з надзвичайною обережністю і лише в разі крайньої необхідності. Але знати сленговий лексичний матеріал дуже корисно, щоб краще розуміти, що відбувається й обговорюється навколо.

Деякі загальні приклади німецького молодіжного сленгу часто вживають у сучасній розмовній мові:

– *Lasst mich in Ruh(e)! = Bleibt mir vom Lieb!* – Відчепіться від мене! (Це необразливо, але дуже жорстка вимога залишити кого-небудь в спокої).

– *Junge, Junge!* – Ну-ну, обережніше (легше)! (Це необразливий вислів, містить у своїй семантиці застереження кого-небудь, заклик до обережності в певному сенсі, виходячи з контекстного вживання).

– *Dummer Junge! Dummes Mädchen!* – Дурненький! Дурненька! (Таке звернення найчастіше має необразливе значення).

– *Habt ihr sonst noch Schmerzen?* – У вас є ще якісь побажання? (Це суто розмовний вислів, основне значення іменника *Schmerzen* – печалі, муки, страждання, біль).

– *Aber Mensch!* – Ну як не соромно! Та що ти говориш! Ну що ж це таке! (Нейтральне звучання, загалом висловлює несхвалення або ж незадоволення співрозмовника чим-небудь) [7].

Також на розвиток сленгу молоді значно впливають такі екстралінгвістичні фактори, як високий рівень розвитку суспільства, різноманітні соціальні відносини, високий розвиток науки, техніки, мистецтва, загальнолюдський прогрес загалом.

Важливі джерела нових молодіжних слів можна спостерігати в культурі створення пісень і рок-музики. Тут домінують групи, які пишуть тексти на діалектах (*Reinhard Fendrich, BAP, Konstantin Wecker, Georg Danzer*) або на молодіжному жаргоні (*Udo Lindenberg*).

Ставку роблять на схильність молоді до вживання найбільш яскравих слів і слів із пісень, які добре запам'яталися, наприклад: *Bingo (alles in Ordnung, alles bestens), Easyman (cooler Mann; jemand, der alles locker nimmt; unkomplizierte Person), heizen (rasch, schnell fahren), Johny (Junge, Bursche, harter Kerl, lustiger Knabe), paletti (alles bestens, in Ordnung, alles klar, selbstverständlich)* [9].

Активними джерелами молодіжного сленгу є спортивний, комп'ютерний, солдатський, сленг наркоманів тощо.

Наприклад, із сленгу військових – *abziehen (ausnehmen, betragen)*; зі спортивного сленгу – *Bock, bockstark (Lust, sexbegierige männliche Person)*; із сленгу робітників – *anbaggern (ein Mädchen ansprechen), Muffe (Angst)*; із

сленгу наркоманів – drauf sein/haben (unter Drogeneinfluss stehen; gute/schlechte Stimmungslage, Laune), Hose (tote) (Langweile, “Es ist nichts los”, “Es spielt sich nichts ab”), Trip (Reise, Ausflug, Fehler); з комп’ютерного сленгу – Basic (Klartext, Eindeutigkeit, Genauigkeit), Schaltfehler (Programmabsturz, Systemabsturz), Speicher (leer, fertig, kaputt sein, Aufnahmevermögen), chatten (im Internet plaudern) [9].

Молодіжний сленг активно запозичує іншомовні слова. Наприклад, деякі сленгізми запозичені з:

- англійської мови: Mopping – Menschen am Arbeitsplatz verachten, schlecht behandeln, erniedrigen, schikanieren; Cartoon – satirische Geschichte als Comicstrip oder Kurzfilm; Karsting – Vorsprechen, vorsingen oder vor-tanzen; City – Altstadt oder Geschäftszentrum; Chow – Darstellung; Laser Chow – Lichtdarstellung; Shopping-Center – modernes Einkaufszentrum; Crash – Zusammenstoß (Autounfall); Designer – Entwerfer; Clinch (in Clinch sein) – mit jemandem in Streit sein;

- французької мови: die Courage – Beherztheit, unerschrocken; die Annonce – Zeitungsanzeige; der Chef – Abteilungsleiter oder Betriebsleiter; die Karriere – bedeutende erfolgreiche Laufbahn (Karriere machen: schnelle befördert werden); das Bistro – kleine Gaststätte; das Dessert – Nachspeise; das Prestige – das Ansehen; das Dessous – Frauenunterwäsche;

- італійської мови: Paparazzi – Skandalreporter; prestissimo, presto, rapido – sehr schnell; subito – sehr schnell; rasanto – jählings; der Tifoso – der Fußballfanatiker; der Antipasto – die Vorspeise; zero problema – alles klar, alles easy, null Problem;

- іспанської мови: der Macho [-to] – harter Junge/Mann, der stolz auf seine Männlichkeit ist; der Gaucho [-to] – sehr harter Junge/Mann, der stolz auf seine Männlichkeit ist; der Amigo – der Freund; die Tapas – die leichte Vorspeise; die Savanne – die öde, der Krähwinkel;

- японської мови: der Karoshi [i] – der Infarkt, der Insult [4].

У молодіжному словесному репертуарі виділяють сленгізми, що відображають професійні потреби, а також загальнопобутовий словник. Мова молоді рясніє словами, пов’язаними з навчанням (досліджуваними дисциплінами, студентським побутом): Abi – Abitur, Assi – Assistent, Stip – Stipendium, Proff – Professor, Mathe – Mathematik, Tri – Trigonometrie. Загальнопобутовий словник складається з:

- слів, що належать до сфери роботи, розумової діяльності: werken, robotern – arbeiten; hämmern – viel arbeiten; reinhämmern – mit Hochdruck arbeiten;

- назв предметів, необхідних для навчальної діяльності: der Gedankenmanifestator – der Bleistift; die Gehirnprothese – der Taschenrechner;

- назв видів одягу: Klamotten, das Outfit, der Look, die Anmache – Kleidung; Edel-Look – gute, modische Kleidung;

– слів, що належать до сфери розваг, хобі, проведення вільного часу: shoppen – durch Geschäfte bummeln; das Date – ein Treffen; Verabredung; dancen – tanzen; die Bambule – der Tanzabend;

– назв грошей: die Kohle, die Knete, die Mäuse, der Kies, das Moos (aus der Gaunersprache), die Möpse, die Monnis – гроші, грошенята, бабки; die Tonne (сотенна купюра); das Esperantogeld – der Euro;

– назв засобів пересування та побутових предметів: die Bohrkrücke, Blechhaufen, Kinderwagen, Rostlaube, lahme Schnecke, heiße Mühle – das Auto; der Muckomat – das Radio;

– іменників, що називають людей або дають оцінку людям: Wixer, Arsch, Arschkrampe, Nullchecker, Spacken – Idiot; Maus, Perle, Schnecke, Torte, das Perlhuhn, das Sahnetörtchen, die Biene, die Sonne – sympathisches Mädchen;

– іменників, що позначають батьків: Mumie, Erzeuger, Grufties, Alte, Kalkleisten, ötzi – предки, олди (від англ. “old” – старий, за назвою тірольської місцевості ötztal, де було знайдено останки первісної людини); Daddy – Vater;

– оціночні поняття: Klasse, Spitze, supergut, toll, oberaffengeil – hervorragend; cool – locker, lässig, gelassen, besonder gut; ätzend – uninteressant;

– слів і словосполучень, що виражають вітання та форми ввічливості: Hey!, Hi – Hallo! (Begrüßung); Sorry! – Entschuldigung!

– слів і словосполучень, що виражають емоції: Wow – Ausruf der Bewunderung; Woey (Boah Ey) – Ausruf (des Erstaunens; der Bewunderung).

Молоді люди часом безжально ставляться до своїх ровесників. І з метою образи і приниження останніх використовують “в’їдливі” слова. Під “вогонь” критики потрапляють:

– зовнішній вигляд: hohl – altmodisch; der Kurze, der Nabelküsser – der kleinwüchsige Junge; der Pelzlümmel – der Junge mit den langen Haaren;

– риси характеру: der Schlaffi – der faule Junge; der Schmachti, der Warmduscher, der Softi, das Weichei – der sanfte Junge/Mann;

– інтелектуальні здібності: der Denkmeister, der Denkwerg, der Diddl – der Dummkopf;

– поведінка й особисте життя: das HwG Mädchen – das Mädchen mit häufig wechselndem Geschlechtsverkehr; der Süffel, Diplom-Alker – der Trinker;

– професії: der Bulle, (die Bullenschweine, die Gartenzwerge) – der Polizist; die Trachtengruppe – “ряджені” (патруль дорожньої поліції в повній формі) [11].

Молодь активно використовує у своїй мові скорочення, що відображають не тільки тенденцію економії мовних засобів, а також бажання не бути зрозумілими. Для розмовної мови більш характерні усічення. Як раніше, так і зараз найбільш використовуваний його тип – усічення кінцевих складів, – апокопа (Apokore f): Alf – Alfred; Hannelore – Hanne; Alexander – Alex; Maximilian – Max. Всі типи усічення слова прийнято називати конт-

рактурями. Е. Розен зазначає, що ініціальні контрактири мають низку переваг перед повними найменуваннями – вони коротші, зручніші для поєднання з іншими основами в єдиний комплекс складного слова. Тому вони в значній кількості вживаються в лексиконі молоді: Stip – Stipendium; Proff – Proffessor; Mathe – Mathematik; Tri – Trigonometrie; Litte – Literatur; Diss – Dissertation; Soli – Solidarität; Demo – Demonstration; Bund – Bundeswehr; Disko – Diskothek; Info – Information; Poli – Polizei [6].

Висновки. Таким чином, дослідження сленгу набуває особливої актуальності в умовах розширення міжнародних контактів, допомагає краще розуміти національно-специфічні особливості менталітету німецької молоді. Знання сленгу долучає того, хто вивчає німецьку мову, до природного мовного середовища, сприяє розвитку його комунікативної компетенції. Незнання ж сленгу при міжкультурній комунікації спричиняє різного роду курйози і мовні помилки.

Список використаної літератури

1. Вивчення німецького молодіжного сленгу 2001–2011 років на прикладі німецькомовних лексикографічних джерел і одного з найновіших літературних проявів молодіжного сленгу – у романі Х. Хегеманн “Збитий аксолотл” [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://unotices.com/page-abstracts.php?id=26313>.
2. Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка / И. Р. Гальперин. – Москва : Высшая школа, 1956. – 218 с.
3. Гекало С. А. Denglish или Germang? (к проблеме языкового отражения взаимодействий разных культур) / С. А. Гекало // Сопоставительная лингвофольклористика – Славянск-на-Кубани, 2003. – 67 с.
4. Жаркова Т. И. Сленг современной немецкой молодежи как средство развития коммуникативной компетенции студентов [Электронный ресурс] / Т. И. Жаркова. – Режим доступа: <http://festival.1september.ru/articles/500187/>.
5. Маковский М. М. Современный английский сленг. Онтология, структура, этимология / М. М. Маковский. – Москва, 2009. – 143 с.
6. Немецкие сленгизмы в свете неологической теории : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / О. В. Олейник ; Сам. гос. пед. ун-т. – Самара, 2007. – 22 с.
7. Немецкий молодежный сленг. Немецкий язык [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://online-teacher.ru/blog/deutsch-molodyozhnyj-sleng>.
8. Розенталь Д. Э. Словарь-справочник лингвистических терминов : пособ. для учителя / Д. Э. Розенталь, М. А. Теленкова. – 3-е изд., испр. и доп. – Москва : Просвещение, 1985. – 399 с.
9. Соколовська С. Ф. Німецький молодіжний жаргон: шляхи формування й сучасний статус. [Електронний ресурс] / С. Ф. Соколовська, М. А. Фахурдінова. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/1763/1/04ssffss.pdf>.
10. Хомяков В. А. Введение в изучение сленга – основного компонента английского просторечия / В. А. Хомяков. – Вологда, 1971. – 381 с.
11. Шемчук Ю. М. Переименование в лексике современного немецкого языка / Ю. М. Шемчук // Вестник ВГУ. Серия “Лингвистика и межкультурная коммуникация”. – 2005.
12. Schippan T. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache / T. Schippan. – Leipzig : Bibliographisches Institut, 1984. – Aufl 1. – 307 S.

Стаття надійшла до редакції 15.02.2017.

Черная С. С. Особенности молодежного сленга в немецком языке

В статье рассматривается сущность понятий “сленг”, “немецкий молодежный сленг” и его особенности. Выявлены основные источники пополнения сленгизмов и основные лексические особенности молодежного сленга. Установлены сферы функционирования немецкого молодежного сленга. Рассмотрены причины употребления молодежью стилистически негативно окрашенной лексики.

Ключевые слова: *сленг, особенности немецкого молодежного сленга, сленгизмов, немецкая молодежная речь, заимствования, сферы функционирования немецкого молодежного сленга.*

Chorna S. Specific Features of Youth Slang in German

The article looks into the concepts of “slang”, “German youth slang” and its specific features. The work identifies the main sources of replenishing the stock of slangisms and the main lexical features of the youth slang. It also identifies the main areas of the German youth slang functioning. The author researches into the reasons underlying the use of stylistically low vocabulary strata by German youth.

At the contemporary stage of its development, German is defined as a holistic system composed of a large number of interrelated subsystems. Its structure includes various dialects, argots, jargons and slangs used by different professional, social and age groups. All of them have more or less strong impact on the processes undergoing in the national language and determine its specifics and trends of its development. Thus, it is natural that youth slang is an important component of the contemporary national German language.

The purpose of this paper is to research into the specifics of youth slang in German.

The main sources of replenishing the stock of slangisms are: borrowings from other languages (mostly English), borrowings from jargons (criminal, computer ones), borrowings from the national literary language with transfer of meaning, derivation, shortening, compounding, metaphor, and hyperbole.

Contemporary German slang and the language as a whole are significantly influenced by English computer and software products and web communication development. The same degree of influence on German is due to popularization of the English language in music and cinema. In general, English – or rather borrowings from this language – is one of the main sources of increasing vocabulary in terms of slang in contemporary German.

Introduction to German slang at a certain point is an important step for German learners primarily because it helps to better understand colloquial German and feel more confident in various situations.

Key words: *slang, German youth slang features, slangisms, German youth language, borrowings, areas of German youth slang functioning.*